

HRVATSKI LIST

izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli trg. Custoza 1. Uredništvo: Sibinska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP HAIN u Puli. — Rukopisi se ne vraćaju. Cok rač. aus. post. št. 26.795.

CIJENA lista: U pretplati za čitavu god. K 36—, za polugodište K 18—, tromjesečno K 9—, mjesečno K 3-60, u maloprodaji 12 fil. pojedini broj. OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza 1

Godine IV.

U Puli, ponedjeljak 29. travnja 1918.

Broj 1004

Božanstvena komedija.

Grof Czernin je zapustio plesanu, a to je bio znak zato, da su krabulje u njegovoj pjesnoj dvorani odbacile krinke. Danas se je njemačka politika prikazala u svojoj goštinji. Njemački su političari u brojnim sastancima otkazali rodojubilje i vjernost, njemački dio Ceske traži da se prikloni glade na prehranu njemačkoj državi, dakle nekakav početak desaneksije. Uopće nastupa njemački iredentizam bezobzirnije i otvorenije negoli ostali „iredentizmi“. Ali dok je za druge narodnosti iredentizam bio skopčan sa pogibeljima i persekucijama, njemački se iredentiste ne trebaju bojati policije niti oblasti ni onda, kad nevjerovatnim cinizmom napadaju na ono, što mora svakom državljaninu biti uzvišeno nad svakom politikom, nad svakom razmiricom. Za to imadu Nijemci ne samo u njemačkim zemljama već i u drugim zemljama njemačke činovnike, njemačke zapovjednike, koji uzorno ljube taj svoj narod, koji osjećaju s njim i koji su spremni braniti ga u svakom slučaju. Mi ne uzimamo taj njemačkoj gospodi za zlo, što ljube svoj narod, niti nijesmo još tako duboko pall, da bi ovu priliku izrabili u svrhu demonejantstva. Naši listovi ne donose dupe, zlobne pozive na progovništva protiv „veleizdajnika“, ne obraćamo se na državne odvjetnike, ne tražimo od njih da vrše svoju dužnost. Ali ipak moramo upozoriti ovu njemačku gospodu na nepriličnost njihovog postupka protiv nama, kad su sve ono, što je bilo u prilog njihovim egoističnim težnjama proglašavali nesebičnom žrtvom njemačkog naroda za državu, dok sji naše zahtjeve za ravnopravnost svijtu naroda Austrije klevetali kao izdajništvo. Nasuprot takvim junacima izgledao bi sada svaki obzir kao prevelika mišost, nezastužena dobrota. Možda je zlo, da je osjećaj časti u nama dublje ukorenjen i da poznamo također u boju protiv našim narodnim protivnikom neku granicu, izvjesno kavalirstvo. Na udarce za perfidnu laž o našem veleizdajništvu nijesmo kadri, da izrečemo istinu, koja bi ikoga mogla kompromitirati. Naš narod imade mnogo mana, mnogo nedostataka, ali nema smisla za delatorstvo, za političku demonejaciju. Mi nećemo nikada širiti fantastičke vjesti o navodnim narodnim pokretima i tobožnjim burama, samo da se proadje izlik za iznimne mjere, mi nećemo kušati, da provokiramo tajnim agentima slobodnjicu koju izjavu ili pobuditi lakovjerni interes za kojekakvu bajku, samo da upropastimo pojedinog, savjesnog u mnogoputa i za državu zaslužnog čovjeka. Pojedinae, kojemu je naložen taj odvratni posao, izgleda nama samilosti vrijedan, ali naš prijevaz pada na onoga, koji se tako daleko zaboravlja, koji ne osjeća, da čovječje dostojanstvo i ljudsko poštenje imade granicu, kojih nitko ne može da prelazi bez pogibelji za osobnu njegovu čast.

Kazali smo, da ne ulazimo ništa moralno slaboga u tome, što se njemački činovnici osjećaju članovima svog naroda, da prosudjivaju naše prilike i naš narod sa stanovišta „Tagesposte“ ili „Grazer Tagblatt“, ali ipak ne možemo dopustiti, da se nama silom namiče mišljenje ovih, za nas posve nemjerodavnih listova. Uz najbolju volju ne mogu ova gospoda, da budu pravedna napram našem narodu. Ne poznavajući ga i, budući, da su instinktivno njemu neskloni, čine ga iz uvjerenja odgovornim za kojekakve događaje, postaju često puta upravo smješnima svojim mjerama. — što bi u ostalom bilo za nas veoma zabavno — ali prouzrokuju našim ljudima neopravdane patnje i muke, koje ne možemo šutke da podnosimo. Mi smo dovoljno propatili u tom svjetskom ratu, i suviše je nevinih ljudi nastradalo i suviše nedužne krvi proteklo! Tome treba učiniti kraj. Uz sve lično poštovanje za pojedine osobe, uz svu priznanu njihovu dobru volju i sposobnost, moramo ipak odrješito zatražiti, da našem narodu sude naši suci, naše zemlje upravljaju naši činovnici. Medju vlastitim bi narodom bili ovi činovnici uzor ljudi, korisni radnici za opću dobrobit, kod nas su njihova poštena nastojanja samo na kvar i štetu narodu i zemlji, dakle i državi. Mi smo uvjereni, da bi se onda u našem „Hrvatskom Listu“ našlo mnogo manje veleizdajničkoga, a mnogo više lojalnoga i za državu probitačkoga, da se naš kulturni rad za našu djecu ne bi smatrao sumnjivom propagandom, već idealnim i uzvišenim nastojanjem za prosvjetljivanje jednog zapuštenog i zaostalog naroda, u skladu sa najsajnijim ciljevima jedne države. Prisiljeni smo, da tražimo ovo ne iz političkih razloga, već iz krvave nužde, pošto nam je ono neuklonivo krivo shvaćanje naših težnja zadalo i previše muka i nevolja. Ne bi se bio zaplijenio niti članak, priopćen u jučerašnjem broju, u kojem smo persifrirali nekoje članove gospodske kuće, jer su si dozvolili glede dinastije neobjesne primjedbe. Da li zahtjeva gospodin cenzor od nas, da uzmemo u zaštitu ovu otvorenu,

akoprem i smješnu bunu penzijoniranih profesora i zakržljalih aristokrata?

Danas, kad je „božanstvena komedija“ veleizdajništva i kleveta dovršena, kad se je raskrinkan intrigant pokazao publici u svojoj pravoj boji, nemade niti pravih laži više, s kojima bi se mogle opovrgavati naše političke težnje. Njemačke su izjave iz svijtu mogućih krunovina odale svijetu veliku tajnu, da su vjernost, rodojubilje, harnost i interes države služile tek kao isprazne lozinke za egoističke nacionalističke motive; da su bile tek izlike za politički imperijalizam austrijskih Nijemaca, izlika za podržavanja neosnovanog nadvladja jedne manjine nad većinom. Ove izjave njemačkog naroda opravdavaju sve one naše članke, sve one naše misli, što ih je cenzura plijenila pod izlikom ugrožavanja državnih interesa. U svojem boju protiv nama ne pozivlje se više njemački narod na tobožnje dinastičke i državne interese, već jedno na svoje, na njemačko pravu — na šaku, na silu. Priznat moramo, da nam je njemačka politika postala time simpatičnija te izgleda nam dostojnija velikog i silnog naroda, negoli prijašnja spletkarenja i bljedjenja tuđih naroda. Nemamo pred sobom više plačljivo dijete, koje zove svakom zgodom majku državu u pomoć, jer ga je uvijek mazila i tetošila. Neukolebliva stalnost naše politike donijela nam je u savezu sa češkom braćom taj veliki moralni uspjeh, a bit će svakako i drugih, i to ne samo moralnih.

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 28. (D. u.) Službeno se javlja: Na talijanskoj fronti nema većih bojnih djela. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 28. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Na fliandrijskom bojištu uklonio se je neprijatelj u stražnje položaje. Južno od Langemarcka povukao se je preko potoka Steen, istočno od Yperna, u svoje položaje od jeseni 1914., kod Zillenbecka povukao se je za ove položaje. Navaljujući oštro za neprijateljem, često smo ga prisilili na borbu. Kod toga smo zarobili Belgijanca i više stotina Engleza. Došli smo do linije: jugozapadno od Langemarcka-zapadni brijeg potoka Steen-Velorenhock-Hogke-Zillenbecke-Vormeezele. Prošle godine teškom mukom izvojskana dvostruka visina 60 nalazi se u našem posjedu. Jaka topovska djelatnost u odsječku Kemmel. Odbijli francuske protunavale, poduzete na večer dne 26. t. mj. protiv zapadnom obronku brda, udarila je naša pješadija svojevoljno za suzbitim neprijateljem te je u jurisu osvojila selo Loere. Na sjevernom brijegu Lyse izjaloviše se neprijateljski suncl. Kod toga zarobili smo Engleza, kaošto i kod nekog uspješnog poduzeća sjeverozapadno od Festuberta. Kod Givenchyja suzbiše su jake engleske navale. — Na bojištu sa obiju strana Somme bijaše bojna djelatnost ograničena na izvidjanja i na otkad dokad živahniju topovsku vatru. Kraj šume Hangard slomila se je neprijateljska nava. — Istok-Finska: General von der Goltz osvojio je poslije boja Tavastehus. Kod ulaznja u grad bile su naše čete oduševljeno pozdravljene od pučanstva. — Ludendorff.

* Engleski izvještaj od 27. t. mj. u jutro: Na čitavoj bojni frontu sjeverno od Lyse tijekom noći na obim stranama jaka topovska djelatnost. Jučer je na ovom bojištu bila borba veoma žestoka. Neprijatelj je opetovao svoje odlučne pokušaje, da iskoristi svoje uspjehe iz prijašnjeg dana. Izakako se je borba više sati talasala amo tamo, bilo je neprijateljevo prodiranje na svim točkama zaustavljeno. Tijekom mnogih bezuspješnih navala pretrpješe njegove čete teških gubitaka. Izakako su uz teške gubitke odbile tri neprijateljske navale, poduzete vanrednom žestinom proti francuskim položajima od Oere do La Clytte, pošlo je neprijatelju kod četvrte navale za rukom, te je osvojio selo Loere. Naveče poduzeše naši saveznici protunavalu, protjeraše neprijatelja te opeta osvojio selo. Na drugim točkama bile su sve neprijateljske navale odbite. Ljuta borba vršila se je i sjeverno od sela Kemmel i u susjedstvu Voormeezele, koje je nakon dugog rvanja ostalo u rukama naših četa. Popodne je neprijatelj opeta žestoko napao naše položaje u šumi jugozapadno od Voormeezele te je bio posve bačen. U tom boju zarobili smo nekoliko stotina vojnika. U mjesnom boju zarobili smo i jučer popodne 40 vojnika na bojištu na Lysi, u blizini Givenchyja. Južno od Somme trajala je tijekom popodneva i na večer borba u odsjeku Hangard-Villers Breton-

neux uspješno za savezničke čete. Naša linija je na nekojim točkama bila opeta pomaknuta unaprijed. Rano u jutro od neprijatelja sa tankovima poduzete navale, bile su od naše vatre skršene te se nijesu mogle razviti. Na ovom bojištu učinismo preko 900 zarobljenika. U blizini Arleuxa u odsječku Vieux-Berquin izvedosmo uspješne pothvate, kod česa dopremismo 20 zarobljenika. Sa ostale fronte nema ništa, da se javi.

* Burlan i Kühlmann prispješe dne 27. t. mj. u jutro u Bukarešt. Vanjskog ministra Buriana pratio je poslanik barun Mittag i legacijski savjetnik grof Colloredo.

* Poljaci kod Seidlera. Dne 27. popodne primio je ministar-predsjednik Seidler, u prisutnosti ministra Twardovskog, predsjedništvo „Poljskog kluba“, koje se sastojalo iz zastupnika u car. vijeću, dvorskog savjetnika Kędziora, dvorskog savjetnika Germana, grofa Bawarovskog i Stapinskog. Vijećalo se je o narednom parlamentarnom položaju, te se je na to raspravljalo o mnogim tekućim gospodarskim pitanjima.

* Nizozemska — Njemačka. Obzirom na glasine, koje se šire u Berlinu, izjavlja „Haagsche Post“, da Nizozemska nije sa nijednom od ratujućih vlasti sklopila savez ili utanačila ugovor, koji bi se protezao na vojničku pomoć za slučaj njemačke invazije. — Dopisni ured javlja iz Haaga, da se je nizozemski poslanik u Berlinu, barun Givers, povratio dne 27. t. mj. u jutro u Berlin.

* Medjunjirsko mornarstvo vijelo je — kako Havas javlja iz Pariza — dovršilo svoj rad. Prilivajući su važni zaključci, prema kojima će sudjelovanje saveznika biti uže i prema kojima bi njihove operacije na moru imale biti pojačane.

* Udruženo državo i Grčka. Washingtonski drž. departement objavljuje brzojavku, upravljenu na americkanskog poslanika u Atini, koja sadrži je Wilsonova jamstvo, da su Udružene države svrsto odlučile, da kod mirovnih pregovaranja u svakom pogledu podupru Grčku, kako bi ova došla do svojih prava.

* Ruska tvrdjava Kars, na Kaukazu, pada. Turski izvještaj od 27. t. m. javlja: Fronta u Palestini: Mjestimični okršaji pphodnja. — Kaukaska fronta: Bojevi pred Karson doveli su do pada tvrdjave. Zaplijenili smo 860 topova različitih kalibara.

* Ugarska je zastupnička kuća prihvatila predhjezni proračun u trećem čitanju. Kuća je opetomogućila predsjednika, da narednu sjednicu sazove u sporazumu sa ministrom-predsjednikom, koji će se imenovati.

* Izborna reforma u Pruskoj. Njemački državni kancelar primio odaslanstvo njemačke kršćansko socijalne radničke organizacije, koje je kazao, da on stoji i pada s izbornom reformom. Isto tako da stoji i njemački car na stajalištu radničke osnove o izbornoj reformi. Vodje radničke stranke su izjavili, da radnici nemaju namjeru početi stavkom. Glasine, koje su protivne toj odluci, ne odgovaraju istini. Veoma poželjno bi bilo, da bi gradjanske i vojničke oblasti došle u željama radništva. („Norddeutsche Allgemeine Zeitung“.)

* Dementi bugarske brzojavne agencije. Bugarska brzojavna agentura javlja, da je vjest, e je u području Niša i Leskovca buknuła buna, posve izmišljena.

Car otklonio ostavku predsjednika gospodske kuće.

Beč, 28. (D. u.) Car je predsjednika gospodske kuće, knezu Fürstenbergu, poslao ručno pismo u kojemu car, cijeneći vjernost i odanost ističe nuždu, da u ovo veoma teško doba ostane knez na svom mjestu, ne udovoljava kneževoj molbi za otpust iz njegove službe kao predsjednika gospodske kuće, te šalje knezu. Svoju fotografiju sa potpisom, kao novi znak sklonosti.

Iz slavenskog svijeta.

Iz Slovenije. Na predavanju, što je je novo slovenski pisac Ivan Cankar u Trstu o političkom životu u slovenskoj domovini, rekao je nešto oslabio i ovo: Sadašnja je krvava kušnja bil, potrebna za naš narod, da njegove bolesne oči ugledaju vani novu produbljenu spoznaju. Najprije je treba spoznati za bluda i grijeha prošlosti, i onda tek može slijediti spoznaja puta, koja vodi iz jutra u dan, iz sadašnjosti u budućnost. I naš je narod pokazao, da si je sajestan ozbiljnih vremena, u kojima živi, upoznao i odmah, da si moraju njegovi sinovi na tlu, koje je prosahnuto suzama i krvlju stvoriti njemačkomu

udariti novim putem. Sav politički život, dječovanje i nacrti, sve se promijenilo u malenoj našoj domovini. Narod je zaboravio svoju prošlost, zamislio se nad budućnošću, te zato nije ni čudo, da su se probudile iz mrtvila prošlih dana i njegove stranke. Najsilnija „Slovenska ljudska stranka“ postavila se na demokratsko i narodno stanovište, te vodi besprimjernom energijom i dosljednošću tu svoju politiku. Potrebu pomlađjenja osjetila je i stranka „Narodna napredna stranka“, koja se promijenila u „Slovensku demokratsku stranku“. Socijalno-demokratska stranka rascijepala se u dvije struje: u „stare“ i „mlade“. Oko prvih sakupljaju se još uvijek pristaše nauka marksizma, opojeni čisto materijalnim mišljenjem i prijatelji raznih „šlagera“ i fraza: Jugoslavenska socijalno-demokratska stranka još je uvijek ono, što je bila prije rata, naime obična strukovna i gospodarska organizacija. Sva su se nekadašnja nastojanja Etbina Kristana, da je promijeni u političku stranku, izjalovila. Prvi naši borci za socijalističku ideju, koji su imali prema svojem osvjedočenju najbolje namjere, bili su kao proroci iz tuđe zemlje. Radili su na domaćem tlu, ali u mislima su živjeli u bogato razvijenim njemačkim industrijskim krajevima. Po rodu i koliko toliko po jeziku bili su Slovenci, po uzgoju i svojem mišljenju pak strogi Nijemci. Još dan današnji se nažalost mnogo puta desi, da socijalistički organizovani radnici misle, da mora zato, što je socijalista, biti i takodjer „njemškutar“. Posljedica tih prilika bijaše, da su strukovne i gospodarske organizacije bile jake, dok je stranka bila politički potpuno bez značenja. I tu se je stranka takodjer danas, kad se ruše države i ustaju narodi, stisnuta mrmļajući u kut te gleda, što rade — drugi. Mlada inteligencija u stranci već je odavno uvidjela, da stranka mora živjeti u narodu i za narod, hoće li uopće da živi, te osjećaju tim življe to sada, kad se po cijelom svijetu razlijeva kila za samoodređivanje naroda, za demokraciju narodnih država. Htjeli su prodrijeti s novim ciljevima i mladim idejama, stranka je mrmļala i mrmļala još uvijek, da hoće najprije demokraciju monarhije i Evrope, a onda tek, da bi bilo moguće govoriti o jugoslavenskoj državi. Stranka hoće imati najprije lijepo uređenu i očistenu sobu, a onda tekar hoće da gradi kuću, dočim su mladi socijaliste pravog nazora, da treba najprije osloboditi, koju će si onda po svoju urediti. Na svaki način, slovenski je narod u velikoj većini pozoran, da je zrio za slobodu i vlastitu domovinu. Samo tuđinaci i izrodni činili su nas dosad malenima i siromašnima, da smo već očajavali nad sobom. Silni svjetovni vihor opraio nam je duše i srca, pomlađio nas i podignuo k visini i za to je narod naš vrijedan no, og, svijetlog života.

U mirno, barem na oko sretno doba, kad se svaki mogao nepomućeno odlavati svojim mislima i osjećajima, bio je dan 30. travnja svečanim narodnim blagdanom. Ni jedne godine nije prošlo, a da se nijesu desile kakve manifestacije, demonstracije, svečane zabave, mise zadušnice u počast narodnim mučenicima po svim jugoslavenskim zemljama.

Iz Ukrajine. O konfliktu između vrhovnog vojnog zapovjednika Kijevu generala Eichhorna sa Ukrajinom Radom, o kojem je bilo posljednjih dana govora u njemačkim listovima, donose sada galicijanski listovi detaljne i tankosti. Konflikt je iznikao radi toga, što je general Eichhorn izdao naredbu, prema kojoj ne smiju ukrajinski seljaci da uzmu neposredno više zemljišta, nego li sami mogu koristiti. Onim toga je naredio, da ondje, gdje ne mogu koristiti da obradu cijelo svoje zemljište, seljaci mogu da ih pomazu pri konjima, strojevima i dr. Dakle, seljaci jasno govori u korist veleposjednika protiv socijalno-revolucionarnih intencija vrhovne vlade. Iz toga se podigla velika uzburanost. Male Rade bila je burna debata,

u kojoj se spočitavalo, da je vrhovni vojni zapovjednik prekorao svoju pravomoć, te se plete u unutarnju upravu zemlje. Ukrajinski je ministar poljodjelstva Kovalevskyj podao demisiju i proglasio, da se odriče svake odgovornosti za proljetno sijanje, ali Rada je odlučila da ne primi demisije, ali je dozvolila ministru poljodjelstva da izda nalog, u kojem bi se pripočilo pučanstvu, da ne treba poslušati zapovijed gen. Eichhorna. Ministru pak izvanjskih posala bi povjerenje, da podade protest berlinskoj i bečkoj vladi protiv tome, da se vojnički vrhovni zapovjednik, koji je poslan u zemlju, da uvede u njoj red samo u tim granicama i u tom pravcu, kako bude pučka vlada sama odredila, upliće u socijalno-političke mjere vlade. Narodni Listy odakle ovo prenosimo, pripominju: Opazismo već svojedobno, da su vojnički zapovjednici u glavnom gradu Ukrajine zapravo tri: njemački, austro-ugarski i ukrajinski. Ali vrhovno zapovjedništvo među njima imade pak njemački, upravo spomenuti general Eichhorn.

Iz Hrvatske. Stavka, slagara traje, dalje. Od listova izlaze „Obzor“, „Jutarnji list“ i „Obzorovim slogom štampane „Novosti“. — Osječki „Jug“ javlja, da se kriza, unatoč demencijama zadnjih dana, znatno pooštrila. Općenito nezadovoljstvo s podbanom Kriškovićem, javlja „Jug“, nije prestalo, a i ostali su odjelni predstojnici, osim Rojca, podvrgnuti od strane mnogih članova saborske većine oštroj kritici, radi mlitavog njihovog života u smjeru demokratizacije javnog života u Hrvatskoj. — Dne 1. svibnja vrši izbor u Slatini. Koalicija kandidira svog kandidata dr. Zdravka Kovačevića, koji će dobiti većinu za svog kandidata dr. Budislava Angjellnovića, bivšeg urednika „Hrvatske Države“. Grupa osječkog „Juga“ kandidira odvjetnika dr. Rudolfa Ivančića, koji se sada nalazi u vojsci. Izborna sredstva, propaganda i ostalo je sve predratno. — Pristupe seljačke stranke pismeno izražuju zastupniku Radiću svoje veselje da se riješe frankovaca i priključe narodnom pokretu. Stjepan Radić kooperovat će sada sa Starčevićem strankom prava, disidentima iz koalicije i socijalistima. Sve te stranke složit će se u bloku pod jednim imenom, te će, kako javlja zagrebački izvijestitelj „Jugu“, zajedničko istupati u saboru i kod izbora.

Skoro u kino „Ideal-u“
Caicus,
Julius Caesar!

Domace vijesti.
Učiteljima! Ako bude trebalo dan dva više, da dodjete i otdjete iz skupštine, javite to uredovno gosp. nadzorniku. Najveći interes ima škola, da je učitelj čovjek na mjestu. — Dakle, uprtaču (Ruk-sack) na sebe, i putuj u hram siromaha! „Gdje su tri, tu je i Bog!“ — Treća točka u izvještaju je odijelo. Veoma rijetki su oni učitelji, koji su barem nešto robe dobili. Izvijestitelj dobio je za sebe i svoju ženu (travnja 1918.). Povrh je dobio na oba odijela i „roket“ konca. Sve po veoma sniženoj cijeni. — Mi smo čunje sakupljali, pak imamo pravo da smo barem pokrpani, ako ne „novi“. Zdravo!
Krlomčarenje pisama po vojničkim osobama. Upozoruje se sve vojnike uopće, da, a o putuju kući ili hudi kamo, neuzmu sobom nikakovo pismo ni od prijatelja, niti od svojega predpostavljenoga, pa bilo to namijenjeno buđi kome, jer je to strogo zabranjeno. Nadje li se kakovo pismo kod koje osobe, n. pr. u vagonu, dakle, već na putu, biti će

ista predana kod prve stanice za to dolučenoj vojničkoj oblasti tako, da dotičnik ne samo ne bi mogao dalje putovati nego bi povrh toga bio proganjen sudbenim putem. Dakle momci: Pamet u glavu!
Vijesti sa pošte. Ograničenje oznake vrijednosti do 100 kruna diže se takodjer za omote, koji se predavaju na pošti u Trstu i u Primorju. — Saobraćaj zasebnim omotima vojne pošte dozvoljen je pod opstojecim uvjetima od sada unaprijed takodjer i na urede vojne pošte: 3, 4, 192, 195, 198, 279, 280, 293, 337, 339, 356, 357, 360, 361, 374, 381, 383, 405, 406, 409, 414, 420, 434, 440, 465, 466, 467, 469, 487, 488, 515, 523, 529, 531, 532, 534, 541, 557, 631, 640, 646, obustavljen je pak na urede vojne pošte: 257, 382, 430, 436, 636, 637

Skoro u kino „Ideal-u“
Caicus,
Julius Caesar!

Dnevne vijesti.
Kruh naš svakdanji... Nije tomu davno, što mi je gospodin cenzor zaplijenio člančić pod tim naslovom, zajedno sa naslovom, sadržajem i potpisom. Ali ovaj put bit ću oprezniji, pa ću nastojati da pišem onako, kako hoće najviša instancija. Sa držaj zaplijenjenog članka bijaše ovaj: Na proljeće seljak radi, ore, kopa sije. Na jesen dodju rekvizit elje. To se kaže, da treba svima osigurati jednaku nijernu prehranu do nove žetve. Ali već oko Božić nestaje rekvizirovanih zaliha i onda započne: „Nema“ koji traje sve do nove žetve. I to „nema“ je obični kod nas, po selima, dok dođemo li u glavne gradove, posjedimo li krasan Beč, naći ćemo — u skupi, novac — ali ipak naći ćemo, koliko nu bude duša htjela. Medjutim i „dina bilješka u brskini „Lidovim Novinama“, preštampana iz praške „Narodnih Listy“ potakla me, da se pri toj stvari još jednom zauzastavim. Njemački listovi podiglo veliku krik u bijedi u njemačkim krajevima. Ceskoj. Najernijim bojama opisuju, kako puk tam strada i kako je nužna bezodvlačna pomoć itd. Cenzura je sve te izljevje bola mirno propuštala dok kod nas i ako imademo još uvijek istog ministra unutarnjih posala, cenzura nemilosrdno i propisima odozgo“ plijeni svaku opasku o gladi i Istri. Da su ti stradajući krajevi pravim željenim rajem prema prehrambenim prilikama u Istri, svij doči spomenuta već bilješka „Lid. Novina“: „Prijatelj našeg lista nam piše: Bijah 26. ožujka u Mostu Objedovah u hotelu Ross na trgu i imadoh: 1. Izvršnu govedju pečenu (dva puta toliko, kolik se dobiva u našim [češkim op. autora] restauracijama); 3. Bulite (kolače) (iz 00 muke) po brodeset komada s izvršnom kremom, crnu kavu i šećerom. Vratih se i molim se dnevno: Bože o bili gladovao, kako to gladuju u Mostu i Tepcama“. Da ne zaboravim spomenuti, taj je objstajao 5 kruna. I sada usporedimo: ima li u Pulili ne Pulu, recimo i jedno mjesto u Istri, i jedscelo, gdje bi čovjek pa imao makar punu kesu novaca dobio sličan objed i još u bezmesni dan. Zato njihovi listovi mogu lagati o bijedi koliko drago, dok mi ne smijemo istaknuti ni riječi krzblije. Morsky

Mali oglasnik
U trgovini pokuš- Traže se žensk
stva, Fil. Barbalica, za raznašanje novina.
u Sišanskoj ulici, svaki dan ujutro rano
prodaje se novo prispjelo dobru zasluzbu. Obrati
pokušstvo. na upravu lista od 5-7
popodne.

Zapora mutantur...
Pred je čovek imo lice
ko crvena ruža,
za kojom ti cvet-devojice
s težnjom ruke pruža.

Papir bio ko sneg beo,
mlada na piru,
novine sve štampale se
ja belom papiru.

Ali kleto kolo sreće
večito se kreće:
život, svet i čovečanstvo
smatra tek za smeće.

Večnom menom moradosmo
preduboko pasti:
čovek posta bledo — belim,
papir ružičasti.

Jedna potreba.
Pred tri četiri meseca prvi puta beše nabačeno u „Hrv. Listu“ pitanje hrvatske srednje škole u Puli. Od onda se sakupilo i prilično dosta novaca, ako uzmemo u obzir, da nam je jednom

zabranom glavno vrelo prinosa presahnulo. No nije ipak novčano pitanje samo, koje je bilo krivo, da je stvar zapela. Uzroci prvog neuspjeha leže mnogo dublje. Leže u nama samima, u našim ljudima, koji Bog nek znade zašto, u svako narodno poduzeće gledaju nekako sa visoka, s nekim nepovjerenjem. A gledamo li s nepovjerenjem na uspjeh rada, koji imamo da tek započnemo, stalno možemo reći, da ne ćemo uspjeti. Ali zašto s nepovjerenjem? Zar se možda misli, da je narod naš još uvek nezreo i nesposoban da promisli, što mu je u korist a što na štetu, te da nije kadar da za korisnu stvar i poradi iz petnih žila. Ili možda uče-a gospoda vole da bezbrižno sede nekoliko slobodnih satova u kavani, nego da posvete svoj rad narodu, koji ih je rodio i postavio na mesto, gde se sada nalaze, ili pak smatraju, da narod naš sa 70 posto analafabeta potreba više škola, samo kad ima školovane pryake. Ne znam, koji je od tih uzroka zadržao pozvane ljude, da se još nijesu ni maknuli s mesta. Svakako moram kazati, da su se dosad za hrvatsku srednju školu u Puli zanimali radnici, radnice, mornari, seljačke devojke, begunačka deca, ali izuzevši prinose sakupljene u Pazinu, nije se glede tog pitanja niti popilao a niti za to: zanimao nijedan naš advokat, niti inteligent, niti narodni zastupnik. Sve šuti, živi komodno, ne brine se, ili se ispričava: čekajmo konac rata, a onda će već sve ići. Ali šteta je i jednog jedinog

dana što se izgubi. Zato izlazim ovde s predgom, kojega preporučam svim našim dobrim i dima i domoljubima, uz skromnu želju, da rodiljublje, što imadu uvek na jeziku, predje takod u njihove mislice i njihovu volju, da nešto, faktinoga konkretnoga, što se čutilima dade učiti, učine. Mi smo u Istri narod siromašan, ne zapostavljen od svih strana. Naši ljudi, koji in nešto više soli u glavi, kako narod veli, upotrepljavaju svoju spretnost jedino u izrabljivanju svbližnje braće. Naša deca osobito po selima, g i dodjoh do zaključka: Neka se ovde u Puli usnovi odbor radnih ljudi, pod bilo kojim imenom, neka preuzme brigu nad kapitalom, sakupljenim hrvatsku srednju školu u Puli, neka nastoji da taj kapital raširi i pomnoži, ali neka ujedno puzme brigu nad istarskom deom, koja su otu u Hrvatsku te nastoji da onamo otpremi i ostzdravu decu iz stradajućih krajeva. Pri tom pomagat će dragovoljno i naši svećenici i učitelji imademo; posla imademo; i novaca imad. Treba samo marljivosti, iskrene požrtvovnos ljubavi prema stradajućem narodu, koja se ne sastojati iz lepih reči, nego iz učinjenih dela. Uništvo „Hrvatskog Lista“ izjavilo se spremnim sudeluje, a oni koji bi bili takodjer sporazumnimisle, da bi nešto doprineti mogli, neka se osoprijave u Uredništvu ili pak neka javi svoje delovanje pismeno.

CLUB A listu: U pretplati za jednu god. K 36.— za polugodište K 18.— za tromesečno K 9.—, mjesečno K 3-60, u maloprodaji 2 fil. pojedini brojevi OGLASNI primaju se u upravu lista trg. Custozia

Godina IV.

Mnogo se stvar bi zaslužile najveće o se prikriju, krivce s prikazuje u najljepše u kojem živimo i Kao što je trulo, sv uredili, kao što su t truo sav socijalni ži redjajem socijalnih o društvo i institucije, naime obitelj i škola škola kao što i ost mnogih čitalaca: sam škola; dobro da su Medjutim to je po dobro sve, što je na lza tih nekoliko uvo stvar, koja me je p Pri ovdješnjoj komis pora bijaše zaposle hrvatske gimnazije u spretan i nadaren, Vseljak i dobrčinica. I taj veseljak liko tisuća kruna i načaren naš intelig bilježu, dok ga kor poostrenim propisim meti, da ga možda neta, te da ga odmah Imao je i on mana, moramo se nešto v je svakog našeg čo ženog dvaput više mnogog zla i mnog i najveću zaslugu p toliko kra'o i varal toliko zločina, kao v leko, da se krađja najveći pronevjeritel u školi naučio ništa podlegao je općenit bogat i da pri tom tanju i pijančevanju zahvatilo je i njegov Bijaše jedini činovnik narodom sporazumij nemilu uspomenu, l koji je ondje bio po kriv, da je on bio o za to, što je lamo l čine stanovništva u čudno svijetlo, i na da na ono mjesto e je upravo on. A tko tako lakoumno bacio te da ujedno nasto za takav način živo valjane obitelji. I sprčan. Da, ali tko ševne sposobnosti meni, da mu se m stojao da mu uzgo lesnim straslima, te razvijui zvijerski inst žila mora ka? Zada sam uvjeren iz vlasti pogledu učini'a veo jala, da mu istigne zanimanje privuč polje? Ko'iko mu je ili ih uništi'a? Kol činom ucijepila u d zamašaja, i koja sr stavila prije 20—30 nek ide samo dalje kako smo samo ne napredovali, dok su razvili kulturno, go se onaj mladi nesre srca, nije našla ni dobrog savjeta niti sistem školski mu j dini počeo prijetiti, stvima proganjao, p uspaljivao njegove bjezao, ali mu je i kartao se, ljencario njihovim nedovoljn rama. Ako je htio, d do posljednjeg razr e kad je to u najmla je to prirodjeno i u školske klupe, znao upoznao u školi i gledao u školskim